

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2012. gada 6. decembrī*

Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa — Direktīva 2008/115/EK — Kopīgi standarti un procedūras attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi — Valsts tiesiskais regulējums, kurā paredzēts, ka naudas sods var tikt aizstāts ar izraidīšanu vai mājas arestu

Lieta C-430/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Tribunale di Rovigo* (Itālija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 15. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 18. augustā, kriminālprocesā pret

Md Sagor.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*] (referents), E. Levits, Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerālvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 13. septembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Md Sagor* vārdā — *C. Tessarin* un *L. Maserà*, *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā — *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *F. Urbani Neri*, *avvocato dello Stato*,

— Vācijas valdības vārdā — *T. Henze* un *N. Graf Vitzthum*, pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā — *B. Koopman*, pārstāve,

— Eiropas Komisijas vārdā — *M. Condou-Durandè* un *L. Prete*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokāta uzklaušīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda — itāļu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīvu 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.), kā arī LES 4. panta 3. punkts.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts procesā, kas uzsākts pret *Ma Sagor* sakarā ar viņa nelikumīgu uzturēšanos Itālijas teritorijā.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Direktīvas 2008/115 2. pantā ar nosaukumu “Darbības joma” ir noteikts:

“1. Šī direktīva attiecas uz trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri nelikumīgi uzturas dalībvalsts teritorijā.

2. Dalībvalstis var pieņemt lēmumu nepiemērot šo direktīvu attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgajiem:

 - a) uz kuriem attiecas ieceļošanas atteikums [...] vai kurus kompetentās iestādes ir aizturējušas vai notvērušas saistībā ar nelikumīgu dalībvalsts ārējās [...] robežas šķērsošanu [...];
 - b) kuri saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir pakļauti atpakaļnosūtīšanas procedūrai krimināltiesisku sankciju dēļ vai to rezultātā, vai kuriem piemēro izdošanas procedūras.

[..]”
- 4 Šīs direktīvas 3. pantā ar nosaukumu “Definīcijas” ir noteikts:

“Šajā direktīvā piemēro turpmāk minētās definīcijas:

[..]

4) “atgriešanas lēmums” ir administratīvs vai tiesas lēmums vai akts, kurā norādīts vai konstatēts, ka trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās ir nelikumīga, un noteikts vai konstatēts atgriešanās pienākums;

[..].”
- 5 Saskaņā ar šīs pašas direktīvas 4. panta 3. punktu:

“Šī direktīva neierobežo dalībvalstu tiesības pieņemt vai saglabāt noteikumus, kas ir labvēlīgāki personām, uz kurām tie attiecas, ar nosacījumu, ka šādi noteikumi atbilst šai direktīvai.”

6 Direktīvas 2008/115 6.–8. pants ir izteikti šādi:

“6. pants

Atgriešanas lēmums

1. Neskarot šā panta 2. līdz 5. punktā minētos izņēmumus, dalībvalstis pieņem atgriešanas lēmumu par ikvienu trešās valsts valstspiederīgo, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā.

[..]

6. Šī direktīva neaizliedz dalībvalstīm ar vienu administratīvu vai tiesas lēmumu vai tiesas aktu, kā tas noteikts attiecīgās valsts tiesību aktos, pieņemt lēmumu par likumīgas uzturēšanās izbeigšanu kopā ar atgriešanas lēmumu un/vai izraidīšanas lēmumu [..].

7. pants

Brīvprātīga izceļošana

1. Atgriešanas lēmumā brīvprātīgai izceļošanai nosaka pienācīgu laika posmu no septiņām dienām līdz trīsdesmit dienām, neskarot 2. un 4. punktā minētos izņēmumus. [..]

[..]

4. Ja pastāv bēgšanas iespējamība vai ja likumīgas uzturēšanās pieteikums ir atzīts par nepārprotami [acīmredzami] nepamatotu vai tā pamatā ir krāpšana, vai arī, ja attiecīgā persona apdraud sabiedrības kārtību, drošību vai valsts drošību, dalībvalstis var nenoteikt laika posmu brīvprātīgai izceļošanai [..].

8. pants

Atgriešana [Izraidīšana]

1. Dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu atgriešanas lēmumu, ja saskaņā ar 7. panta 4. punktu nav noteikts laika posms brīvprātīgai izceļošanai vai ja atgriešanās pienākums nav izpildīts laika posmā, kas saskaņā ar 7. pantu noteikts brīvprātīgai izceļošanai.

[..]

3. Dalībvalstis var pieņemt atsevišķus administratīvus vai tiesas lēmumus vai aktus, kuros noteikta izraidīšana.

[..]”

7 Šis direktīvas 11. pantā ar nosaukumu “Ieceļošanas aizliegums” ir noteikts:

“1. Atgriešanas lēmumiem pievieno ieceļošanas aizliegumu:

- a) ja nav noteikts brīvprātīgas izceļošanas laika posms vai
- b) ja nav ievērota atgriešanās pienākuma izpilde.

Citos gadījumos atgriešanas lēmumu var papildināt ar ieceļošanas aizliegumu.

2. Ieceļošanas aizlieguma ilgumu nosaka, pienācīgi ņemot vērā katra konkrēta gadījuma visus attiecīgos apstākļus, un tas principā nepārsniedz 5 gadus. Tomēr tas var pārsniegt piecus gadus, ja trešās valsts valstspiederīgais rada nopietnus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai valsts drošībai.

[..]”

8 Šīs pašas direktīvas 15. un 16. pants ir izteikti šādi:

“15. pants

Turēšana apsardzībā

1. Ja vien konkrētajā gadījumā nav iespējams efektīvi piemērot citus pietiekamus, bet vājākus piespiedu līdzekļus, dalībvalstis var aizturēt un turēt apsardzībā tikai to trešās valsts valstspiederīgo, kam paredzēts piemērot atgriešanas procedūras, lai sagatavotos atgriešanai un/vai veiktu izraidīšanas procesu, jo īpaši tad, ja:

- a) pastāv bēgšanas iespējamība vai
- b) attiecīgais trešās valsts valstspiederīgais izvairās no atgriešanas vai izraidīšanas procesa vai traucē tā sagatavošanu.

[..]

5. Turēšana apsardzībā ir spēkā tik ilgi, kamēr saglabājas 1. punktā noteiktie apstākļi un kamēr tā ir nepieciešama, lai nodrošinātu sekmīgu izraidīšanu. Katra dalībvalsts nosaka ierobežotu turēšanas apsardzībā laikposmu, kas nedrīkst pārsniegt sešus mēnešus.

[..]

16. pants

Turēšanas apsardzībā apstākļi

1. Turēšanu apsardzībā parasti īsteno īpašās aizturēšanas telpās. Ja dalībvalsts nespēj nodrošināt uzturēšanos īpašās aizturēšanas telpās un ir spiesta izmantot cietuma telpas, aizturētos trešo valstu valstspiederīgos nošķir no parastiem ieslodzītiem.

[..]”

9 Saskaņā ar Direktīvas 2008/115 20. pantu dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2010. gada 24. decembrim izpildītu šīs direktīvas prasības.

Itālijas tiesības

Dekrētlukums Nr. 286/1998

10 1998. gada 25. jūlija Dekrētlukums Nr. 286/1998 par konsolidētajiem noteikumiem attiecībā uz imigrāciju un ārzemnieka statusu (1998. gada 18. augusta *GIURI* Nr. 191 kārtējais pielikums, turpmāk tekstā – “Dekrētlukums Nr. 286/1998”) kodificēja Itālijas Republikā piemērojamās normas imigrācijas jomā.

11 Šis dekrētlukums tika grozīts tostarp ar 2009. gada 15. jūlija Likumu Nr. 94 par noteikumiem valsts drošības jomā (2009. gada 24. jūlija *GURI* Nr. 170 kārtējais pielikums), kā arī ar 2011. gada 23. jūnija Dekrētlukumu Nr. 89/2011 par steidzamiem noteikumiem Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu brīvu pārvietošanos un Direktīvas 2008/115/EK par trešo valstu valstspiederīgo, kuri ir nelikumīgā situācijā, atgriešanu transponēšanu (2011. gada 23. jūnija *GURI* Nr. 144), kas pārveidots par likumu ar 2011. gada 2. augusta Likumu Nr. 129 (2011. gada 5. augusta *GURI* Nr. 181).

12 Dekrētlukuma Nr. 286/1998 6. panta 3. punktā ir noteikts:

“Ārzemnieks, kurš [..] bez attaisnojoša iemesla neievēro rīkojumu uzrādīt savu pasi vai citu identifikācijas dokumentu un savu uzturēšanās atļauju vai citu dokumentu, kas apliecina likumīgu uzturēšanos valsts teritorijā, tiek sodīts ar brīvības atņemšanu un naudas sodu līdz EUR 2000.”

13 Dekrētlukuma 10.a pantā ir noteikts:

“1. Izņemot, ja fakti veido smagāku pārkāpumu, ārzemnieks, kurš ieceļo vai uzturas dalībvalstī, pārkāpjot šī konsolidētā teksta noteikumus[..], tiek sodīts ar naudas sodu no EUR 5000 līdz 10 000. [..]

[..]

4. Lai īstenotu ārzemnieka izraidīšanu, kas notiesāts saskaņā ar 1. punktu, nav nepieciešams, ka šī pārkāpuma konstatēšanai kompetentā tiesu iestāde izsniedz 13. panta 3. punktā paredzēto atļauju. *Questore* paziņo izraidīšanas izpildi [..] šī pārkāpuma konstatēšanai kompetentai tiesai.

5. Tiesa, uzzinājusi par izraidīšanas izpildi [..], pasludina spriedumu par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas [..].

[..]”

14 Šī paša dekrētlukuma 13. pantā ar nosaukumu “Administratīvā izraidīšana” ir paredzēts:

[..]

2. Par izraidīšanu lemj prefekts, izskatot katru gadījumu atsevišķi, ja ārzemnieks:

[..]

b) ir palicis valsts teritorijā [..], noteiktā termiņā nelūdzot uzturēšanās atļauju [..]

[..]

3. Lēmumu par izraidīšanu katrā gadījumā pieņem ar motivētu, nekavējoties izpildāmu dekrētu, pat ja ieinteresētā persona apstrīd šādu pasākumu. Ja pret ārzemnieku tiek vērsts kriminālprocess un viņš nav preventīvi aizturēts, pirms izraidīšanas izpildes *questore* lūdz atļauju tiesu iestādei [..] īstenot šo izraidīšanu. Saņēmis atļauju, *questore* uzsāk izraidīšanu atbilstoši 4. punktā paredzētajai kārtībai. [..] Gaidot lēmumu par šo atļaujas lūgumu, *questore* var iemitināt ārzemnieku pagaidu aizturēšanas (izmitināšanas) centrā saskaņā ar 14. pantu.

[..]

4. *Questore* veic izraidīšanu, nogādāšanu līdz robežai ar tiesībsargājošo iestāžu palīdzību:

a) šī panta 1. punktā un 2. punkta c) apakšpunktā paredzētajos gadījumos [..];

b) ja pastāv 4.a punktā paredzētais bēgšanas risks [..];

[..]

f) 15. un 16. pantā paredzētajos gadījumos un citos gadījumos, kuros ir paredzēta ārzemnieka izraidīšana kā kriminālsods vai kā kriminālsoda sekas; [..]

[..]

4.a 4. panta b) punktā minētais bēgšanas risks konkretizējas, ja ir vismaz viens no šādiem apstākļiem, uz kuru pamata prefekts novērtē katrā gadījumā atsevišķi risku, ka ārzemnieks varētu izvairīties no izraidīšanas lēmuma brīvprātīgas izpildes:

a) pasēs vai jebkāda cita ekvivalenta derīga dokumenta neesamība;

[..]

5. Ārzemnieks, izraidīšanas pasākuma adresāts, nepastāvot tādiem apstākļiem tūlītējai viņa nogādāšanai līdz robežai, kādi ir paredzēti 4. punktā, var lūgt prefektam noteikt izraidīšanas termiņu viņa brīvprātīgai aizceļošanai [..]. *Questura*, guvusi pierādījumus par ārzemnieka reālu atgriešanos, informē tiesas iestādi, kas ir kompetenta konstatēt 10.a pantā paredzēta pārkāpuma izdarīšanu, šī panta 5. punktā paredzētajiem mērķiem [..].”

15 Dekrētlikuma Nr. 286/1998 14. panta 1. punktā ir noteikts:

“Ja nav iespējams nekavējoties īstenot izraidīšanu, nogādājot līdz robežai, vai atgriešanu sakarā ar īslaicīgu situāciju, kas ir šķērslis atgriešanai vai izraidīšanai, *questore* pieņem lēmumu ārzemnieku aizturēt uz noteikti nepieciešamo laiku vistuvākajā izmitināšanas centrā [..].”

16 Šī dekrētlikuma 16. panta ar nosaukumu “Izraidīšana kā aizstājošs sods vai kā aizturēšanas aizstāšana” 1. punktā ir noteikts:

“Tiesa [..], pasludinot notiesājošu spriedumu par 10.a pantā paredzētu noziedzīgu nodarījumu, ja nav šī konsolidētā teksta 14. panta 1. punktā paredzēto kavējošo apstākļu, kas liedz nekavējoties izpildīt izraidīšanu, nogādājot līdz robežai ar tiesībsargājošo iestāžu palīdzību, var sodu aizstāt, nosakot izraidīšanu uz ne mazāk kā pieciem gadiem [..].”

Dekrētlikums Nr. 274/2000

17 Dekrētlikuma Nr. 274/2000 par noteikumiem par miertiesas krimināltiesisko kompetenci saskaņā ar 1999. gada 24. novembra Likuma Nr. 468 (2000. gada 10. oktobra *GURI* Nr. 234) 14. pantu, redakcijā, kas ir piemērojama pamatlīstas faktiem (turpmāk tekstā – “Dekrētlikums Nr. 274/2000”), 6. panta 2. punktā ir noteikts:

“Ja saistīto tiesvedību gadījumā atsevišķas šīs tiesvedības ir piekritīgas miertiesai un citas – zvērināto tiesai, visu lietu izskatīšana ir piekritīga augstākajai tiesai.”

18 Šī dekrētlikuma 53. pantā ar nosaukumu “Mājas arests” ir noteikts:

“1. Mājas aresta sods ietver pienākumu uzturēties mājvietā vai citā personiskā dzīvesvietā vai ārstniecības, palīdzības vai izmitināšanas iestādē katru sestdienu un svētdienu; tiesa, ņemot vērā notiesātā ģimenes, darba, mācību vai veselības apstākļus, var noteikt, ka sods tiek izpildīts citās nedēļas dienās vai, pēc notiesātā lūguma, turpināti.

2. Mājas arests nevar būt isāks par sešām dienām, bet arī ne ilgāks par 45 dienām; netiek uzskatīts, ka notiesātais atrodas apcietinājumā.”

19 Dekrētlikuma Nr. 274/2000 55. pantā ar nosaukumu “Naudas sodu pārvēršana” ir noteikts:

“1. Kas attiecas uz noziedzīgiem nodarījumiem, kuri ir piekritīgi miertiesai, ja naudas sods nav ticis piemērots sakarā ar notiesātā maksātnespēju, tas var tikt aizstāts pēc pēdējā minētā lūguma ar obligāto darbu, kas veicams ne mazāk kā vienu mēnesi un ne vairāk kā sešus mēnešus [..].

[..]

5. Ja notiesātais nelūdz darba veikšanu, aizstājot naudas sodu, naudas sodi, kas nav īstenoti sakarā ar viņa maksātnespēju, tiek pārrēķināti mājās arestā atbilstoši 53. panta 1. punktā [..] paredzētajai formai un kārtībai [..].

6. Pārrēķina nolūkā [..] mājas arests nedrīkst būt ilgāks par 45 dienām.”

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

20 2009. gada 13. augustā Rozolina Mares [*Rosolina Mare*] (Itālija) policijas iztaujāta persona paziņoja, ka viņu sauc *Md Sagor* un ka viņš ir dzimis 1990. gada 10. oktobrī Bangladešā.

21 *Md Sagor* situācijas pārbaude parādīja, ka attiecīgajai personai, kurai nav pastāvīgas dzīvesvietas Itālijā un kura tajā darbojas kā ceļojošs pārdevējs, nav un nekad nav bijis uzturēšanās atļaujas. Saskaņā ar policijas sagatavoto protokolu *Md Sagor* deklarēja, ka ir ieceļojis Itālijā 2009. gada martā.

22 2010. gada 22. jūlijā *Md Sagor* tika izsaukts uz *Tribunale di Rovigo* sakarā ar nelikumīgu ieceļošanu vai nelikumīgu uzturēšanos Dekrētlikuma Nr. 286/1998 10.a panta izpratnē, kā arī sakarā ar šī paša dekrētlikuma 6. panta 3. punktā paredzētu noziedzīgu nodarījumu.

23 Kā uzskata šī tiesa, nav pierādīts, ka *Md Sagor* ieceļoja Itālijā nelikumīgi. Nav juridiski pietiekami pierādīts, ka attiecīgā persona būtu izvairījusies no robežkontroles.

24 Attiecībā uz, pirmkārt, nelikumīgu uzturēšanos šī tiesa konstatē, ka šis noziedzīgais nodarījums ir pienācīgi pierādīts. Tā turklāt precizē, ka tai ir piekritība iztiesāt šo noziedzīgo nodarījumu. Dekrētlikuma Nr. 286/1998 10.a pantā paredzētais noziedzīgais nodarījums, nav šaubu, esot piekritīgs miertiesai. Tomēr, tā kā šis noziedzīgais nodarījums ir saistīts ar šī paša dekrētlikuma 6. panta 3. punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu, kurš ir piekritīgs tiesām, *Md Sagor* esot pienācīgi izsaukts uz *Tribunale di Rovigo*.

25 2011. gada 22. februārī tika izbeigta tiesvedība pret *Md Sagor*, ciktāl tā attiecās uz minētā 6. panta 3. punktā paredzēto noziedzīgo nodarījumu.

26 Tā kā *Tribunale di Rovigo* principā ir pienākums sodīt *Md Sagor* nelikumīgo uzturēšanos ar Dekrētlikuma Nr. 286/1998 10.a pantā paredzēto sodu, bet tai ir šaubas par šī valsts tiesiskā regulējuma saderīgumu ar Savienības tiesībām, 2011. gada 15. jūlijā tā nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

“1) Vai, ņemot vērā lojālas sadarbības principu un direktīvu lietderīgās iedarbības principu, [Direktīvas 2008/115] 2., 4., 6., 7. un 8. pants liedz iespēju sodīt trešās valsts valstspiederīgo, kurš kādā dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ar naudas sodu, ko aizstāj ar krimināltiesisku sankciju – mājas arestu – tāpēc vien, ka viņš ir ieceļojis un uzturas dalībvalstī nelikumīgi, vēl pirms administratīvās iestādes izdotā izbraukšanas rīkojuma neievērošanas?

- 2) Vai, ņemot vērā lojālas sadarbības principu un direktīvu lietderīgās iedarbības principu, [Direktīvas 2008/115] 2., 15. un 16. pants liedz iespēju dalībvalstij pēc [šīs] direktīvas pieņemšanas izdot tiesību normu, kurā paredzēts, ka trešās valsts valstspiederīgo, kurš kādā dalībvalstī uzturas nelikumīgi, soda ar naudas sodu, ko aizstāj ar tūlītēju izraidīšanu, kas izpildāma kā krimināltiesiska sankcija, neievērojot [šajā] direktīvā paredzēto procedūru un ārzemnieka tiesības?
- 3) Vai LES 4. panta 3. punktā minētais lojālas sadarbības princips aizliedz piemērot valsts tiesību normu, kas pieņemta līdz [tās pašas] direktīvas ieviešanas termiņa beigām, lai izvairītos no direktīvas darbības jomas vai katrā ziņā ierobežotu to, un kādi pasākumi tiesai jāveic, ja tiek konstatēti tādi apstākļi?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo un otro jautājumu

- 27 Ar pirmo un otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīva 2008/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu, par kādu ir pamatlieta, sodot trešās valsts valstspiederīgo par nelikumīgu uzturēšanos ar naudas sodu, kas var tikt aizstāts ar izraidīšanu vai ar mājas arestu.

Par pieņemamību

- 28 Itālijas valdība apgalvo, ka šie jautājumi pamatlietā ir hipotētiski un tādējādi nepieņemami. Tie esot balstīti uz pieņēmumu, ka *Md Sagor* ir maksātnespējīgs un turklāt neesot ieinteresēts veikt darbu, aizstājot naudas sodu, kad tas tam tiks uzlikts. Tā kā šī pieņēmuma precizitāte nav pierādīta, iesniedzējtiesas iniciatīva lūgt Direktīvas 2008/115 interpretāciju, kas tai ļautu lemt par naudas soda un tā pārvēršanu izraidīšanas sodā vai mājas aresta noteikšanā likumību, esot pāragra.
- 29 Šī argumentācija ir jānoraida. Apstākļi, ka *Md Sagor* līdz pat šim brīdim nav piespriests Dekrētikuma Nr. 286/1998 10.a pantā paredzētais naudas sods un ka tādējādi viņam vēl nav iespējams zināt, vai šī soda uzlikšanas gadījumā nosacījumi tās pārvēršanai izraidīšanas sodā vai mājas arestā ir izpildīti, ir tieši tādēļ, kādēļ iesniedzējtiesa šaubās par šo dažādo sodu saderīgumu ar Savienības tiesībām un atturas tādējādi tos piemērot, nepastāvot skaidrībai šajā jautājumā. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir izklāstīts, ka nelikumīgas uzturēšanās noziedzīgais nodarījums šajā gadījumā ir pierādīts un ka tiesiskajā regulējumā, par kuru ir pamatlieta, paredzētais sodu mehānisms būtu piemērojams *Md Sagor*, ar nosacījumu, ka tas ir saderīgs ar Savienības tiesībām. No tā izriet, ka šim tiesiskajam regulējumam un jautājumam par tā saderīgumu ar Savienības tiesībām pamatlietā ir nozīme (pēc analoģijas skat. 2011. gada 6. decembra spriedumu lietā C-329/11 *Achughbaban*, Krājums, I-12695. lpp., 42. punkts).
- 30 Tādējādi uzdotie jautājumi ir pieņemami.

Par naudas sodu, kas var tikt aizstāts ar izraidīšanu

- 31 Direktīva 2008/115 attiecas tikai uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, un tādējādi tās mērķis nav pilnībā saskaņot valsts tiesību normas par ārzemnieka uzturēšanos. Tādējādi šai direktīvai nav pretrunā tas, ka dalībvalsts tiesībās nelikumīga uzturēšanās tiek kvalificēta kā likumpārkāpums [noziedzīgs nodarījums] un ir paredzēti kriminālsodi, lai atturētu un sodītu par šādu pārkāpumu izdarīšanu (iepriekš minētais spriedums lietā *Achughbaban*, 28. punkts).

- 32 Tādējādi dalībvalstis nevar piemērot tādu tiesisko regulējumu, kas var apdraudēt Direktīvā 2008/115 paredzēto kopīgo standartu un procedūru piemērošanu un liegt tai lietderīgo iedarbību (skat. 2011. gada 28. aprīļa spriedumu lietā C-61/11 PPU *El Dridi*, Krājums, I-3015. lpp., 55. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Achughbaban*, 39. punkts).
- 33 Tiesai jau ir bijusi iespēja precizēt, ka tiktu apdraudēti šie standarti un procedūras, ja pēc trešās valsts valstspiederīgā nelikumīgas uzturēšanas konstatēšanas attiecīgā dalībvalsts pirms atgriešanas lēmuma izpildes vai pat šī lēmuma pieņemšanas uzsāktu kriminālvajāšanu, kam varētu sekot brīvības atņemšanas sods atgriešanas procedūras laikā. Šāda rīcība varētu aizkavētu izraidīšanu (iepriekš minētie spriedumi lietā *El Dridi*, 59. punkts, kā arī lietā *Achughbaban*, 37.–39. un 45. punkts).
- 34 Tādējādi, kā to ir norādījusi Itālijas valdība, Vācijas valdība un Nīderlandes valdība, tiesiskajam regulējumam, kurš tādos apstākļos, kādus izveido Dekrētlíkums Nr. 286/1998, paredz kriminālvajāšanu, kura var izraisīt naudas soda [uzlikšanu], kas var aizstāt izraidīšanu, var būt sekas, kas būtiski atšķiras no tiesiskā regulējuma, kurš paredz kriminālvajāšanu, kas var izraisīt cietumsodu atgriešanas procedūras gaitā.
- 35 Šajā ziņā ir jānorāda, pirmkārt, ka Direktīvā 2008/115 paredzēto atgriešanas pasākumu noteikšana un izpilde netiek aizkavēta vai citādi kavēta ar to, ka noris tāda kriminālvajāšana, kāda ir paredzēta Dekrētlíkumā Nr. 286/1998. Šī dekrētlíkuma 13. un 14. pantā paredzētā atgriešana var tikt īstenota neatkarīgi no šīs kriminālvajāšanas un bez tās izbeigšanas. Šo konstatējumu apstiprina šī dekrētlíkuma 10.a panta 5. punkts, saskaņā ar kuru tiesai, kas uzzinājusi par attiecīgās personas atgriešanos, jāizbeidz krimināltiesvedība ar nolēmumu par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas.
- 36 Ir jānorāda, otrkārt, ka iespēja, ka šī kriminālvajāšana var izraisīt naudas soda [uzlikšanu], arī nevar likt šķēršļus ar Direktīvu 2008/115 izveidotajai atgriešanās procedūrai. Naudas soda uzlikšana nekādi nekavē atgriešanās lēmuma pieņemšanu un izpildi, pilnībā ievērojot Direktīvas 2008/115 6.–8. pantā noteiktos nosacījumus, ne arī apdraud šīs direktīvas 15. un 16. pantā noteiktos kopīgos brīvības atņemšanas standartus.
- 37 Attiecībā, treškārt, uz krimināllietu tiesai piedāvāto iespēju aizstāt naudas sodu ar izraidīšanu, ko papildina ieceļošanas aizliegums vismaz piecus gadus, no Dekrētlíkuma Nr. 286/1998 16. panta 1. punkta izriet, ka Itālijas likumdevējs ir ierobežojis šo iespēju ar situācijām, kurās ir iespējams nekavējoties īstenot attiecīgās personas atgriešanos.
- 38 Ir jākonstatē, ka šāda iespēja arī nav aizliegta ar Direktīvu 2008/115.
- 39 Kā to apstiprina jēdziena “atgriešanas lēmums” definīcija šīs direktīvas 3. panta 4. punktā, tas neliedz, ka lēmums, ar ko nosaka atgriešanās pienākumu atsevišķos attiecīgās dalībvalsts noteiktos gadījumos, izpaužas kā krimināltiesiska rakstura tiesas nolēmums. Tāpat nekas Direktīvā 2008/115 neliedz to, ka šīs direktīvas 8. panta 1. punktā paredzētā izraidīšana tiek īstenota kriminālprocesa ietvaros. Turklāt apstāklis, ka izraidīšana, kādu to paredz tiesiskais regulējums, par kuru ir pamatlieta, ietver nekavējoties izpildāmu atgriešanās pienākumu un tādējādi neprasa pieņemt vēlāku atsevišķu lēmumu par attiecīgās personas izraidīšanu, arī nav pretrunā ar Direktīvu 2008/115 noteiktiem kopīgiem standartiem un procedūrām, kā to pierāda šīs direktīvas 6. panta 6. punkts un 8. panta 3. punktā izmantotais vārds “var”.
- 40 Ir tiesa, kā to norāda Eiropas Komisija, ka tādu izraidīšanu, kādu paredz tiesiskais regulējums, par kādu ir pamatlieta, raksturo jebkādas iespējas neesamība attiecīgajai personai saņemt brīvprātīgas izceļošanas laikposmu Direktīvas 2008/115 7. panta izpratnē.

- 41 Šajā ziņā tādējādi ir jānorāda, ka minētā 7. panta 4. punkts ļauj dalībvalstīm atturēties piešķirt brīvprātīgas izceļošanas laikposmu, it īpaši, ja pastāv risks, ka attiecīgā persona bēgs, lai izvairītos no atgriešanas procedūras. Jebkādam vērtējumam šajā ziņā ir jābūt pamatotam ar attiecīgās personas gadījuma individuālu pārbaudi.
- 42 Visbeidzot ir jānorāda, ka, lai norma, kas izteikta atbilstoši Dekrētlíkuma Nr. 286/1998 16. pantam, atbilstu Direktīvai 2008/115, tā ir jāpiemēro tādējādi, ka ieceļošanas aizlieguma, ko tas nosaka, ilgums atbilstu šīs direktīvas 11. panta 2. punktā paredzētajam.

Par naudas sodu, ko var aizstāt ar mājas arestu

- 43 Gan no dalībvalstu lojalitātes pienākuma, gan no Direktīvā 2008/115 minētajām efektivitātes prasībām izriet, ka šīs direktīvas 8. pantā dalībvalstīm noteiktais pienākums pēdējā minētā panta 1. punktā paredzētajos gadījumos īstenot izraidīšanu ir jāizpilda, cik vien iespējams drīzāk (iepriekš minētais spriedums lietā *Achughbaban*, 45. punkts).
- 44 Acīmredzami mājas aresta noteikšana un izpilde Direktīvā 2008/115 paredzētās atgriešanas procedūras norises laikā nesekmē izraidīšanas īstenošanu, kas ir šīs procedūras mērķis, proti, fizisku ieinteresētās personas izvešanu no attiecīgās dalībvalsts. Tādējādi šāds sods nav “pasākums” vai “piespiedu līdzeklis” Direktīvas 2008/115 8. panta nozīmē (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Achughbaban*, 37. punkts).
- 45 Turklāt mājas arests var kavēt vai tādējādi traucēt tādu pasākumus kā nogādāšana līdz robežai un piespiedu atgriešana, izmantojot aviotransportu, kas veicina izraidīšanas īstenošanu. Šāds atgriešanas procedūras apdraudējuma risks pastāv, ja piemērojamais tiesiskais regulējums neparedz, ka mājas aresta, kas uzlikts trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas nelikumīgi, izpilde ir jāizbeidz, tiklīdz ir iespējams veikt šīs personas izraidīšanu.
- 46 Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai valsts tiesiskajā regulējumā pastāv norma, kura paredz, ka izraidīšana ir primāra salīdzinājumā ar mājas arestu. Ja šādas normas nav, būtu jāsecina, ka Direktīva 2008/115 aizliedz to, ka naudas soda mehānisma aizstāšana ar mājas arestu, kas ir paredzēta Dekrētlíkuma Nr. 274/2000 53. un 55. pantā, tiek piemērota trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas nelikumīgi.
- 47 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo un otro jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 2008/115 ir jāinterpretē tādējādi, ka tā:
- pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, par kādu ir pamatlieta, ar kuru trešās valsts valstspiederīgo soda par nelikumīgu uzturēšanos ar naudas sodu, ko var aizstāt ar izraidīšanu, un
 - nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurš ļauj sodīt trešās valsts valstspiederīgā nelikumīgu uzturēšanos ar mājas arestu, nenodrošinot, ka šī soda izpildei jābeidzas, tiklīdz ir iespējama attiecīgās personas fiziska izvešana no šīs dalībvalsts.

Par trešo jautājumu

- 48 Ja iesniedzējtiesai, pamatojoties uz atbildēm, kas dotas uz pirmo un otro jautājumu, un pēc šī sprieduma 41. un 46. punktā aprakstītajām pārbaudēm jāsecina, ka aplūkojamais gadījums neatbilst kādai no Direktīvas 2008/115 7. panta 4. punktā paredzētajām situācijām un ka Dekrētlíkuma Nr. 286/1998 16. pantā piedāvātā iespēja tādējādi nevar tikt izmantota, vai jāsecina, ka Direktīva 2008/115 nepieļauj trešās valsts valstspiederīgajam, kurš uzturas nelikumīgi, piemērot Dekrētlíkuma Nr. 274/2000 53. un 55. pantu, tai jāatstāj nepiemērotas šīs valsts tiesību normas (pēc analogijas skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *El Dridi*, 61. punkts).

49 Ņemot vērā šo precizējumu, uz trešo uzdoto jautājumu vairs nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

50 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā:

- pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu, par kādu ir pamatlieta, ar kuru trešās valsts valstspiederīgo soda par nelikumīgu uzturēšanos ar naudas sodu, ko var aizstāt ar izraidīšanu, un
- nepieļauj dalībvalsts tiesisko regulējumu, kurš ļauj sodīt trešās valsts valstspiederīgā nelikumīgu uzturēšanos ar mājas arestu, nenodrošinot, ka šī soda izpildei jābeidzas, tiklīdz ir iespējama attiecīgās personas fiziska izvešana no šīs dalībvalsts.

[Paraksti]